

Libertarisme

Het alternatief?

Beste Mels,

Libertarische economen en filosofen hebben ons veel te bieden. Ze verdedigen inzichten over de werking van de economie die ik nog steeds als correct beschouw. Een kapitalistische economie levert, *ceteris paribus*, méér materiële welvaart op dan een collectivistische variant. Mensen die dit gegeven betwisten, doen er goed aan om een aantal werken van bijvoorbeeld Ludwig von Mises en Henry Hazlitt te lezen. Inmiddels ben ik echter gaan inzien dat het libertarische mens- en wereldbeeld en de daarmee gepaard gaande politieke theorie zeer ernstig tekortschieten.

Libertariërs begrijpen de menselijke natuur niet. Voor hen is de mens vooral een *economisch* wezen, in hoge mate rationeel en autonoom ten opzichte van de samenleving. Zij zien de mens enkel als een *individu*, dat uit eigen keuze al dan niet relaties aangaat met anderen. Libertariërs zien dus niet in dat de mens in essentie een sociaal dier is, dat sterk afhankelijk is van anderen voor zijn overleven en geluk. De autonome, rationele individu, waar libertariërs zo hoog over opgeven, zou zonder de verzorging en opvoeding door zijn gemeenschap *niet eens kunnen bestaan*. Hij zou een achterlijke zijn, niet eens in staat om te spreken.

Economisch reductionisme is een andere denkfout van de libertariërs, die zij ironisch genoeg delen met hun marxistische aartsvijanden. Libertariërs verklaren de samenleving vrijwel uitsluitend in economische termen en miskennen daarmee *het politieke*, dat een onvermijdelijk onderdeel vormt van het menselijk bestaan. De geschiedenis is één lang verhaal van volken en andere groepen die zich politiek organiseren om elkaar met dwang en geweld hun wil op te leggen, maar volgens libertariërs is dit gegeven een bijzaak – als ze het überhaupt erkennen.

Cultuur vormt voor de meeste libertariërs eveneens een blinde vlek. Zij zien niet in dat orde en vrijheid in een samenleving een bepaald niveau van beschaving vereisen. In plaats daarvan schrijven veel libertariërs ook voor binnen de culturele sfeer een

mentaliteit en beleid van *laissez-faire* voor. Grappig is dat libertariërs niet beseffen hoezeer hun universalistische ideeën het product zijn van een bepaalde plek en tijd. Het is enkel in het geïndividualiseerde, seculiere Westen, met verbleekte etnische en nationale identiteiten, dat de libertarische ideologie kon opkomen.

Libertariërs verwarren hun droomwereld van zelfbewuste, nutsmaximaliserende individuen voor de werkelijkheid. De uitvoering van een libertarisch beleidsprogramma, zoals jij dat bijvoorbeeld met mij besproken hebt, zou het einde van de Nederlandse samenleving betekenen. De natie-staat, die in het libertarische denken figureert als een tumor in het lichaam van de samenleving, moet volgens libertariërs ontdaan worden van vrijwel al zijn slagkracht. Dat dit een enorme verzwakking van ons land impliceert in de internationale arena lijkt libertariërs niet te schelen.

De volledige opschorting van de verzorgingsstaat zou in onze geïndividualiseerde samenleving tot massale ontreddeiding leiden. De verzwakking van sociale verbanden, die veel libertariërs vieren als een bevrijding van het individu, betekent namelijk dat mensen voor hun bestaanszekerheid grotendeels afhankelijk zijn geworden van de politiek. Het door libertariërs bepleite opengooien van de grenzen, zodat buitenlanders hier hun economische diensten kunnen aanbieden, is het recept voor nationale zelfmoord. Massa's immigranten uit het arme Zuiden zouden ons land binnenstromen en snel de autochtone bevolking verdringen. Nederland zou gereduceerd worden tot een derdewereldland.

Nóg iets dat libertariërs delen met marxisten: ze zijn utopisten, die zich niet realiseren dat hun theoretische dromen in de praktijk resulteren in een nachtmerrie.

Met vriendelijke groet,

Jelle

Auteurs als Robert Nozick en Murray Rothbard hebben de libertarische politieke filosofie een prominente plek bezorgd binnen academische discussies over moraal en politiek. Veel politicologen zien het libertarisme als het belangrijkste alternatief voor de centrum-linkse consensus. Jelle Verhoef en Mels de Zeeuw gaan in discussie over de merites van deze filosofie.

Beste Jelle,

Dank je voor je interessante kritiek. Je stipt veel punten aan, ik zal zo veel mogelijk proberen te beantwoorden.

Ten eerste ben ik het niet eens met je karakterisering van het mensbeeld van Libertariërs. Het is inderdaad waar dat Libertariërs uitgaan van maximale vrijheid voor een individu. Deze vrijheid houdt op bij initiëring van geweld tegen een ander. Je zit er echter naast als je denkt dat ze niet menen dat de mens een sociaal dier is dat sterk afhankelijk is van anderen voor zijn overleven of geluk. Libertariërs zijn er juist voorstanders van dat mensen vrijwillig deze verbanden aangaan met anderen. Dit is de basis voor een welvarende en gelukkige samenleving. Zodra verbanden echter voortkomen uit dwang betekent het dat individuen niet langer vrij zijn. Dit is tevens de basis voor de anti-overheid positie van Libertariërs. Zij zien de overheid als een organisatie die zijn middelen verkrijgt via dwang en geweld (probeer eens geen belasting te betalen) en vervolgens zijn doelen bereikt door middel van die dwang en dat geweld (probeer eens te roken in een café). De overheid dwingt mensen sociale verbanden aan te gaan en maakt daarmee inbreuk op hun individuele vrijheid.

Ik ben het ook niet eens met je karakterisering van de libertarische kijk op de geschiedenis. Je hebt gelijk dat de geschiedenis bestaat uit volken en groepen die elkaar proberen de wil op te leggen. Libertariërs wijzen er echter op dat al deze groepen 1 gemeenschappelijk middel gebruiken; de overheid. De overheid of de staat is het ideale middel om geweld te gebruiken tegen andere groepen, bijvoorbeeld in de vorm van een oorlog tussen twee staten, of een minderheid die door een meerderheidsgroep de regels opgelegd krijgt. Deze situatie is geen bijzaak, maar juist iets dat Libertariërs bestrijden. Neem de overheid weg en je maakt het een stuk moeilijker voor groepen om elkaar de wil op te leggen.

Ten derde wil ik bezwaar maken tegen je argument dat het libertarische gedachtegoed enkel voortgeko-

men is uit het geïndividualiseerde, seculiere Westen. De menselijke wens om vrij te zijn van onderdrukking en dwang is universeel en kom je overal ter wereld door de hele geschiedenis tegen. Een voorbeeld hiervan is de eerste bekende libertarische intellectueel, Lao-Tzu, de oprichter van het Taoïsme. Hij schreef in 600 voor Christus al anti-overheid teksten met een sterke nadruk op individuele vrijheid.

Libertariërs zien mensen bovendien niet enkel als berekenende, rationele individuen en hanteren geen economisch reductionisme. Juist de nadruk op persoonlijke vrijheid en het recht om daarmee ook domme dingen te doen is hier een goed bewijs tegen. Het is ongetwijfeld economisch productiever om alle alcohol in een samenleving te verbieden. Mensen worden er een stuk efficiënter door. Dit gaat echter tegen het individuele recht in om met je lichaam te doen wat je zelf wilt en kan daardoor op verzet rekenen van Libertariërs.

Het uitvoeren van het libertarische beleidsprogramma zal leiden tot het einde van de Nederlandse overheid, niet van de Nederlandse samenleving. Die twee zijn verschillend. Een samenleving zonder overheid is vrijer en daardoor welvarender, gelukkiger en socialer. Het (geleidelijk) afschaffen van de verzorgingsstaat zal er juist toe leiden dat mensen elkaar uit vrije wil zullen helpen en daar betrokkener bij zijn. Een goed voorbeeld hiervan is Alexis de Tocqueville's beschrijving van de duizenden charitatieve organisaties in het relatief vrije Amerika van 1830. De opkomst van de verzorgingsstaat betekende de dood voor deze organisaties en slechtere hulp voor zwakkeren.

Een vrijere samenleving is juist geen utopie, maar is gelukkiger en welvarender. Er zijn talloze historische en hedendaagse voorbeelden die dit feit aantonen.

Met vriendelijke groet,
Mels